

Definisjon - Faglig ansvarlig for arbeid knyttet til elektriske anlegg

DSB ønsker med nedenstående å beskrive hvilke oppgaver direktoratet mener at faglig ansvarlig (FA) for arbeid knyttet til elektriske anlegg skal ha ansvar for og hvilken rolle FA skal ivareta i et elektroforetak.

DSB oppstiller kvalifikasjonskrav til FA, jf. forskrift om elektroforetak og kvalifikasjonskrav for arbeid knyttet til elektriske anlegg og elektrisk utstyr (fek) § 7.

Kvalifikasjonskravene danner grunnlaget for å ivareta offentlig helse og sikkerhet og hindre at tjenestemottaker skades som følge av tjenesteyters manglende kvalifikasjoner. Med tjenesteyter menes elektroforetaket.

DSB oppstiller også konkrete krav til elektroforetak, jf. fek §§ 3 – 5

Foretaket plikter å sørge for at det utføres HMS-arbeid i foretaket, som sikrer at foretaket har avdekket hvilket regelverk foretaket må forholde seg til, og på hvilke områder foretaket kan forbedre seg med hensyn på ivaretagelse av HMS.

DSB har en klar formening om at FA er elektroforetakets viktigste person for å sikre at foretaket leverer el- og brannsikre elektriske anlegg. FA er "garantisten" for at foretaket kun benytter kvalifisert personell, med oppdatert kompetanse knyttet til de oppdragene foretaket har påtatt seg. FA skal ved overlevering av utførte arbeider sikre at foretaket har levert det produktet som ble bestilt, at produktet tilfredsstillende gjeldende forskrift for det aktuelle produktet og at anleggseier har fått overlevert dokumentasjon i tråd med minstekravene i den tekniske forskriften som gjelder for den aktuelle anleggstypen.

- Foretaket plikter å etterleve krav gitt i fek med hensyn på registrering i Elvirksomhetsregisteret, jf. fek § 3, og vedlikehold av de registrerte opplysningene, slik at de til enhver tid er korrekte.
- Foretaket plikter å benytte kvalifisert personell til arbeid knyttet til elektriske anlegg, jf. fek § 5.
- Foretaket har, jf. fek § 5, plikt til å påse at den ansatte er oppdatert på den faglige utviklingen, herunder kunnskap om ny teknologi som bygges inn i elektriske anlegg, for på en bedre måte å beskytte det elektriske anlegget mot feil, som følge av overbelastning, kortslutning og feil bruk av elektrisk utstyr, som kan resultere i alvorlige konsekvenser for personsikkerheten til brukeren av det elektriske anlegget.
- Foretaket plikter å prioritere utbedring av alvorlige feil/mangler som fremkommer av rapport etter tilsyn fra DSB/DLE, jf. fek § 4. (Plikten inntreffer når det er fattet vedtak knyttet til rapporten.)
- Vi minner om foretakets plikt, jf. fek § 5 til å påse at FA utfører arbeidet med å ha det faglige ansvaret for arbeid knyttet til elektriske anlegg og at FA er tilgjengelig innenfor foretakets normale arbeidstid.

Foretaket plikter å gi FA rammebetingelser og påse at FA faktisk utfører arbeidet med å ha det faglige ansvaret for arbeid knyttet til elektriske anlegg.

- Uten tilstrekkelige rammebetingelser for FA og forutsetningen om at FA sikrer foretakets eksistens som aktør i elektrobransjen, faller DSBs intensjon med FA bort og det vil således kunne stilles spørsmål ved om foretaket tilfredsstillende kravene til å være registrert i Elvirksomhetsregisteret.

FA har i tillegg til oppgaven med å ha det faglige ansvaret for arbeid knyttet til elektriske anlegg, et ansvar for å opptre som rollemodell for de ansatte i foretaket.

- FA må med sin opptreden vise hvordan han ønsker at de ansatte skal opptre for å skape gode holdninger og "yrkesstolthet". Det er virksomhetens kompetanse som skal sikre at kunden får den varen han har bestilt.

FA må tillegges ansvaret for å skape et godt elektrofaglig miljø med respekt for det regelverket foretaket må forholde seg til.

- FA må tillegges ansvaret med å få de ansatte til å respektere foretakets interne rutiner og prosedyrer, og gjøre ansatte kjent med eventuelle følger av det å bryte med gjeldende regelverk og foretakets interne rutiner og prosedyrer.

DSB mener at FA må tillegges ansvaret for å etablere gode rutiner og prosedyrer for planlegging, risikovurdering, prosjektering og utførelse av arbeid knyttet til elektriske anlegg.

- FA må tillegges ansvaret for å dokumentere at disse rutinene og prosedyrene benyttes som verktøy og etterleves.
  - Foretaket må gjøre FA kjent med eventuelle følger av det å bryte med gjeldende regelverk og foretakets interne rutiner og prosedyrer.

DSB mener at FA har direkte ansvar for at foretaket har:

- Nødvendig kompetanse til å påta seg de oppdragene som er relevante for foretaket, og som FA har kompetanse til å være faglig ansvarlig for, gjennom å ha:
  - Rutine for kartlegging av kompetanse i foretaket, som verktøy for valg av personell til hvert enkelt oppdrag
  - Rutine for bruk av lærlinger til arbeid knyttet til elektriske anlegg (hvis aktuelt)
    - Rutine for utpeking av veileder (overvåker) med kunnskaper om VG 3 læreplan for lærlingen
  - Rutine for bruk av ufaglærte til arbeid knyttet til elektriske anlegg
    - Rutine for utpeking av veileder (overvåker) med kunnskaper om bruk av ufaglærte med fokus på aktuell rutine
  - Rutine for valg av arbeidsmetode på arbeidstedet
  - Rutine for utpeking av LFS/AFA
  - Rutine for SJA på arbeidstedet
- Rutine for gjennomføring og dokumentasjon av risikovurdering knyttet til et hver oppdrag (Risiko knyttet til personsikkerhet under gjennomføringen av oppdraget)
  - Rutine for kartlegging av risiko
  - Rutine for å redusere risiko
  - Rutine for å risikostyring (Barrierer og beredskap)
- Rutine for gjennomføring av nødvendig kompetanseheving, herunder gjennomgang av sikkerhetsforskriftene
  - Plan og rutine for gjennomføring av kurs, som et ledd i å følge med på regelverksendringer og endringer i normer som benyttes som metode for å oppfylle krav i regelverket
  - Plan og rutine for gjennomføring av lovpålagte kurs, som for eksempel kurs i fse og førstehjelp, med fokus på tidligere års erfaringer og nestenulykker eller ulykker
- Rutine for å sikre at foretaket benytter kvalifisert personell til de enkelte arbeidsoppdrag
  - Rutine for å sikre at foretaket benytter personell som oppfyller minstekrav til kvalifikasjoner, samt krav til nødvendig kompetanse knyttet til det konkrete oppdraget
- Rutine for å sikre at de som utfører arbeid på elektriske anlegg har tilgang på nødvendig verktøy, verneutstyr og lignende
  - Rutine som sikrer at personellet følger rutine for bruk av nødvendig verktøy, verneutstyr, på grunnlag av valgt metode
    - Rutine for vedlikehold av verneutstyr
- Rutine for valg av "metode" for utførelse, og påse at dette oppfyller sikkerhetskravene i gjeldende forskrift for aktuell anleggstype
  - Rutine for utarbeidelse av underlag for person som skal utføre bygging og vedlikehold av elektriske anlegg
    - Utarbeidelse av underlag for det arbeidet som skal utføres og dokumentasjon på at planlegging og risikovurdering er utført i samsvar med gjeldende regelverk og interne rutiner og prosedyrer

- Påse at det utføres sluttkontroll av utført arbeid og at sluttkontrollen er tilfredsstillende utført og dokumentert
- Påse at det utføres stikkprøver på utført arbeid på arbeidsstedet, knyttet til etterlevelse av interne rutiner og prosedyrer for valgt arbeidsmetode, utpeking av LFS/AFA, LFS/AFAs rolle under arbeidet, bruk av verneutstyr i forhold til valgt metode, utførelse av arbeidet og at sluttkontroll etter utført arbeid blir gjennomført
  - Person som bygger og vedlikeholder elektriske anlegg kan og skal bli gjenstand for stikkprøver knyttet til det arbeidet som blir utført
    - Dette skal være stikkprøver med fokus på forbedring, og som skal skape en trygg relasjon mellom FA og den som bygger og vedlikeholder elektriske anlegg.
- Foretaket står ansvarlig for at det utarbeides nødvendig underlagsdokumentasjon for anlegget og at denne overleveres anleggseier
  - Rutine for overlevering av forskriftspålagt dokumentasjon for det arbeidet som er utført

Foretaket skal kontrollere og evaluere HMS-aktiviteter innenfor eget ansvarsområde og på bakgrunn av dette foreta nødvendige justeringer

- Foretaket plikter å informere alle ansatte om eventuelle endringer i HMS-arbeidet som følge av en slik gjennomgang av egen internkontroll

DSB kan vanskelig se at FA reelt utfører arbeidet med å ha det faglige ansvaret for arbeid knyttet til elektriske anlegg uten å være tilgjengelig innenfor foretakets normale arbeidstid. Tilgjengelighet må også kunne sees i lys av at ansatte i foretaket skal kunne ha tillit til at FA kan bistå med nødvendige opplysninger som måtte mangle og kunne påregne bistand fra FA på arbeidsstedet i løpet av rimelig tid.

FA bør bruke en del av sin arbeidstid til å gjennomføre besøk ute på så mange arbeidssteder som mulig, for å følge opp sine ansatte på en måte som gjør at de ansatte føler seg sett og verdsatt for det arbeidet som utføres.